

GAZETA DATCANILOR

● REVISTA ILUSTRATA PENTRU TOTI ●

GAZETA DATCANILOR

Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni.

Abonamentul: 10 lei pe an, pentru Transilvania 5 florini, pentru străinătate 12 lei.

A se adresa tot ce privește Redacția și Administrația Directorului-fondator și proprietar al „Gazetei Să. enului” C. C. Datculescu, R.-Sarat.

NECESITATEA INFINTĂREI STABILIMENTELOR DE BĂI PUBLICE.

Suprimarea funcțiunii pelei este adese-ori cauza multor bôle și chiar a morții.

Dacă aplicăm pe suprafața unui animal vre-o materie impermeabilă, animalul môle peste pușin timp.

Omul, a cărui pele s'a fript până peste a treia parte din suprafața corpului său, este condamnat la mórte, fie combustivnea profundă, fie ea superficială.

La o serbătore bisericéseă, ce s'a ținut în Roma în secolul trecut, mai mulți copii aveau rolul d'a figura ca îngeri, și în acest scop ei au fost aurii. Toți acești copii au murit deja în cursul festivității.

Din aceste fapte rezultă că pelea are o funcțiune importantă; că în corpul omenesc se produc anumite materii ce trebuiesc eliminate prin pele; și că aceste materii, reținute în corp, causéză bôle și chiar mórtea.

Pelea este un organ de respirațiune și secrețiune. Ca și plămânii, pelea absorbé oxigenul și eliminéză acidul carbonic. Pe de altă parte ea sprijinesce funcțiunea rênunchilor, întru cât contribuie la depărtarea din corp a apei și altor substanțe prisositoare.

Prevăduță cu nisce borticele fórte mici, numite pori, pelea scóte neîntre-rupt prin acești pori substanțele lichide vatămétore sănătății. Acest proces să numesce *transpirațiunea pielei.*

De ordinar transpirațiunea pelei este invisibilă, fie pentru că ea se face încet, fie pentru că materiile transpirate se găsesce în stare vaporósă. Când transpirațiunea e abondentă, atunci o vedem și o numim sudóre.

Transpirațiunea continuă curăță sângele de umorile ce-l viciéză și ce pot perturba funcțiunile diferitelor organe.

Sudórea și materiile transpirate se compun din substanțe mirositoare, din sáruri, grásimi și acide, cari amestecându-se cu epidermul desquamat (mătréța) și cu praful ce se depune din atmosferă, forméză pe suprafața corpului nostru un strat murdar, ce astupă porii și împedică transpirațiunea.

Deci, pentru ca pelea să 'și póta îndeplini funcțiunile sale importante, ea trebuie să fie ținută într'o stare normală și sănétósă, adică trebuie să o curățim de materiile transpirate.

Mijlócele, prin cari putem depărta productele transpirațiunii de pe suprafața corpului, sunt: *primenirea, spēlatul și băile.*

Schimbarea désă a rufelor contribuie fórte mult la curățirea pelei. Prin rufe se depărtéză o însemnată cantitate din murdăria ce se adună pe suprafața corpului.

În rufăria întrebuintată găsim câte 1—4 grame de murdărie la 100 grame de pânză. După eum dice *Petenkófer*, se pare că în locul pelei násire preferăm să trimetem rufele násire la baiă.

Negreșit că spēlarea đilnică a cor-

pului ajunge pentru a păstra pelea în stare normală și sănătoasă. Din nenorocire însă lumea s'a deprins a 'și spăla numai mânilor și fața, cel mult și gâtul; ear primenirea rufelor d'asemenea nu să face în fie care ȕi, ci numai odată sau de două ori pe săptămână.

Resultă deci că cea mai mare parte a productelor transpirațiunii și a murdăriei ce s'a depus pe pele trebuie să o depărtăm prin băi.

Cel ce nu face regulat băi pôte constata asupra sa cum se formeză de pozite de murdării (ce au mirosul infect al acidelor grăsose) mai ales pe acele locuri ale peleii, ce nu se spală în fie-care ȕi, nici să găsească învelite în rufe, va să ȕică acolo, unde o suprafață de pele atinge una alta vecină, așa de esemplu la subțiori și între degetele piciorilor.

Curățenia peleii este aceea cestiune igienică, contra căreia se pecatuesce mai mult de majoritatea ómenilor. De cât ori cine altul, medicul are mai mult ocaziune să se convingă, cum până și publicul, ce se consideră că aparține clasei culte, calcă în piciorle nu numai cele mai elementare regule igienice, ci și cele mai simple cerințe de curățenie. Mulți cred că fac destul dacă 'și spală odată pe ȕi mânilor și fața, și dacă să primească odată pe săptămână. În clasa de jos a populațiunii, rar vei găsi pe cineva, care, în timpul iernei, ba chiar și vara, să facă o baie sau cel puțin o spălătură generală; de primenire dêsă nici nu pôte fi vorba!

Cel mai perfect mijloc pentru curățirea peleii este *baia caldă*, mai ales când se întrebunțeză și săpun. Pentru ca baia caldă să nu moleșescă corpul, se recere ca apa să nu aibă temperatură mai înaltă ca căldura corpului.

În evul vechiu și mediu băile calde erau întroduse în toate clasele societății. Nu se găsea nici un orășel fără stabiliment de băi. Trebuie să ne mirăm cum a putut să dispară acest obicei sănătos, și pentru ce astăzi în

multe state, dar mai ales în România să găsească multe orașe și orășele, cari n'au nici un stabiliment de băi, excepționând ici colo băile evreesce, cari în general mai curând 'ți provocă ororle de cât plăcere de baie.

Înființarea de stabilimente de băi publice, accesibile și pentru clasa săracă, în cari mai ales meseriașii și mancitorii să pôtă gusta pentru un preț mic binefacerea unei băi, este o cestiune igienică tot atât de importantă, ca și înființarea unui alt aședământ de sănătate, a unui spital, abatoriu etc. În această privință stăm destul de rău în România, și nu putem de cât să ne felicităm când observăm că în ultimul deceniu s'au făcut în mai multe orașe pașii necesari pentru crearea de stabilimente de băi.

Nu trebuie să uităm că baia caldă servește nu numai pentru curățenia corpului, ci ea are un efect binefacător și în alte privințe. Sângele circulează în măsură mai mare spre pele, organele interne se descarcă, distribuțiunea sângelui în organism se face mai omogen. Baia caldă este în stare d'a face să dispară imediat din muschi obosela ce o simțim după o muncă grea sau după un marș ostenicios. Ea mai influințeză avantajos și asupra nutrițiunii. Fie care econom de vite scie că îngrijirea regulată și minuțioasă a peleii este condițiunea principală a bunei stări a vitelor sale; și cu toate acestea, chiar și atunci când ni se ofere ocaziune, neglijem din cauza unei nepăsări înăscute, să profităm de binefacerea băii.

Förte avantajöse pentru societate sunt și *băile și spălările reci*. Deși aceste sunt inferioare băilor calde, în ceea-ce privește curățirea peleii, totuși băile și fricțiunile reci sunt cel mai puternic mijloc pentru oțelirea și răcorirea corpului, și mai ales pentru a-l face resistent contra bólelor de răcelă. Luată ȕilnic, ele convin cu deosebire persónelor limfatice și grase, persónelor ce sunt simțitoare pen-

tru schimbările atmosferice, adică celor ce sunt atinse adesea-ori de guturaiu, gălei, bronchite, diaree, nevralgie și reumatism muscular, precum și celor ce au predispozițiune spre îngrășare, anemie, scrofulosă și tuberculosă. *Begin* afirmă că nu există nici o persoană, fi. cât de debila, căreia baia rece, luată în anumite condițiuni, să nu-i aducă avantajii; ear *Fleury* consideră baia rece ca unul din cele mai bune mijloce profilactice contra bôlelor epidemice.

Și mai avantajoase sunt băile reci făcute în *basinuri mari*, în lacuri etc. Nu numai plimbarea până la baie și mișcările sfortate ce le face omul când se scaldă într'un basin larg, ci și jocul vesel, glumele tovarășilor și innotul au de efect ca baia, făcută la loc larg și în societate, să priască mai bine. În special *innotatul* pune în acțiune o serie de muschi neglijați, întărește plămânii în măsură extra-ordinară, cauzând, respirațiuni adânci și regulate, promovază circulațiunea sângelui, desvoltă apetitul și provocă o bună digestiune.

Dacă innotatul este folositor pentru bărbați și băeți, el este chiar necesar pentru femeile și fetele din clasa cultă și burgesă. Prin felul ocupațiunei lor, ele duc o viață mai mult sedentară și în casă; se mișcă mai puțin în aerul liber; de ordinar ele nu fac gimnastică, nu vânăză, nu alérgă și nu muncesc ca bărbații și băeții, respiră deci mai superficial, și toracele lor rămâne mai puțin desvoltat, ceea ce pôte da naștere la multe bóle. Innotatul le aduce un mare folos, căci nici un alt exercițiu corporal nu este în stare de a le desvolta atât de puternic toracele și d'a le oțeli corpul în asemenea măsură, ne mai ținând compt de faptul că innotatul este tot o-dată și un isvor de plăcere și euforie.

Să recere deci ca fie-care stabiliment de băi să aibă afară de instalațiunea pentru băi calde de puțină, și un basin mare cu apă rece, cel puțin pentru lunile de vară. Iar dacă stabili-

mentul mai posedă și instalațiuni pentru *băi de vapor*, pentru *dușuri și masațiu*, atunci el se ridică la nivelul unui adevărat aședământ de sănătate, căci multe maladii se pot trata mai cu succes prin hidroterapie și prin masațiu, de cât prin alte cure mai complicate și costisitoare.

Fără îndoelă orașele, în cari nu se găsește nici un stabiliment de băi, instalat în condițiuni tehnice și igienice moderne, sunt lipsite de cel mai puternic agent pentru păstrarea sănătății și pentru combaterea multor bóle. Este un fapt constatat că acele popóre și clase ale populațiunei, ce sunt deprinse a face regulat băi, se bucură de sănătate și vialitate mai perfectă. În aceste clase ale societății, mortalitatea tot-d'a-una este mai mică! Ne putem prea ușor convinge despre acest adevăr, dacă luăm de exemplu Evreii. Nu putem afirma că în România Evreii trăesc în condițiuni igienice mai avantajoase de cât Românii. Din contra, mai în tóte orașelele, Evreii trăesc înbuldiți, în locuințe, strade și curți strimte și întunecóse, în centrele cele mai populate; ei nu se hrănesc mai bine de cât Românii; și cu tóte aceste mortalitatea este mult mai mică printre Evrei, pe când în natalitate ei întrec pe concetățenii lor. Acéstă superioritate a Evreilor trebuie să o atribuim în mare parte obiceiului lor d'a face regulat băi.

Credem că considerațiunile de mai sus sunt suficiente pentru a dovedi necesitatea inființării stabilimentelor de băi publice. Să ne felicităm deci că deja în multe orașe din România s'au inființat băi publice sistematice, că populațiunea a început a aprecia folosul acestora, și că în orașele lipsite de asemenea aședăminte de sănătate, precum este și orașul R.-Sărat, se fac încercări pentru a inființa stabilimente de băi sistematice și pentru a asigura întreținerea lor.

Un acționar al societății pentru inființarea și exploatarea unui stabiliment de băi în orașul R.-Sărat.

SECARA

(*Secale cereale*)

Secara e o cereală care nu se cultivă așa de mult. E uă plantă foarte rustică, mai puțin pretențioasă ca grâul și dă uă recoltă mult superioară grâului în acele pământuri ușore nisipoase și uscățive, unde dacă s'ar semăna grâu, ar da foarte puține rode.

Secara se ccoce mai cu puțină căldură ca grâul, nescând pământul p'atâta cât face grâul și orđul.

În România cultura secărei e mai întinsă în acele localități unde pământul e de mai próstă calitate, mai puțin gras și mai nisipos, rezervându-se locul în mireșele cele mai uzate, în pământurile cele mai ordinare.

Acéstă cereală, care absorbă din atmosferă, mai mult ca din pământ, azotul ce 'i trebuie, începe a se cultiva mai mult de săteni. Reușește însă mai mult aceea ce s'a semănat mai timpuriu și în un pământ mai afinat; am observat că ori cât de bun ar fi pământul în care se sémână, numai aceea secară care e pusă timpuriu — chiar în mireși de secară — dă uă recoltă multumitoare. Vra să dică condițiunea principală pentru a isbuti acéstă plantă nu e p'atât calitatea pământului și lucrarea sa, pe cât e timpurietatea. Observațiunea d lui Dombasle că cu cât secara se sémână mai târziu cu atât dă pae mai puține și mai multe bóbe nu se potrivește pentru țara noastră — întru ce 'i privește a doua parte.

Secara, de ore ce înfrățește mai mult ca grâul și bobul e mai mărunț, de ore-ce piere mai cu greu de ger și 'i adună și strică insectele și păsările mai puțin semințele, se pôte semăna mai puțină sémენტă, adică 2 până la $2\frac{1}{2}$ hectolitri la hectar.

Foile secărei, când rėsar, bat în roșcat. Foile sunt mai înguste, mai scurte, de un verde mai deschis ca grâul; paiul crește mai înalt putând ajunge — ca anul acesta — înălțimea unui om. Spicul d'asemenea, e mai lung ca cel de grâu, la Secara St. Helena la care pôte atinge uă lungime de 17 centimetre (uă șchiópă). Am observat că se vede numai la secărele puse timpuriu, mai rėversat și în pământuri ușore, spice lungi. Dacă pământul e prea gras rodirea spicului e mică cu tóte că paiul e foarte dezvoltat.

Nu e bine a se semăna secara prea adânc sub brasă, precum povățuesc unii; din potrivă, de ore-ce acoperită fiind prea mult de pământ se pôte întâmpla să nu mai pótă răsări. Temerea că ciorile pot aduna sémენტă căduță prea în față — precum se întâmplă la unele holde de grâu — nu pôte exista, de ore-ce ciorile nu mănâncă secara, de cât si-

lite de fόμε. Acéstă sémენტă e bine dacă se vâruește pentru a se înlătura tăciunele (sau pintenul) secărei, care se dezvoltă câte o dată în timpn prea umiđi la înflorire.

Secara, neavând necesitate de aceeași sumă de grade de căldură ca grâul și prin urmare cocându-se și cu mai puțină căldură, pôte a se semăna și în părțile muntose din țară, putând da bune rezultate chiar în pământurile cele mai calcaróse; destul numai ca pământul, când se sémână, să fie cât de înmărunțat și afănat.

Secara de tómnă, pe care o cultivăm în România, e bine a se semăna chiar înaintea grâului de tómnă sau o dată cu grâul — între sfintele Marii. — Primăvara se pôte grăpa, ca și grâul, cu grapa sau cu uă borónă ușóră cu zale; d'asemenea dacă s'a dezvoltat prea mult tómnă și e primejdie a da în paiu a se pașce cu oile sau a se cosi. Dacă primăvara, înainte d'a da în paiu, se cosește sus vėrfurile secărei prea înaintate — precum erau cele mai multe în'acést an — se face un mare bine acestei cereale; paiul nu mai crește așa de înalt, dar dă un spic cu mai multe bóbe și vėntul și ploile vor culca și incurca mai puțin holdele de secară astfel îngrijite. În ținuturile aride și în pământurile mai sėrace acéstă precauțiune nu e nevoie a se lua de ore ce secara nu crește cu o prea mare vigóre și prin urmare nu produce așa mult paiu. Nu trebuie să se semene nici o dată secările în pământuri prea tari, prea argilóse și în cele care rețin multă umeđelă, de ore ce recolta va fi mai rea chiar ca în locurile cele mai nisipoase și calcaróse în care locuri, iuposibile pentru cultura celor alte cereale, secara tot va produce.

Am obținut foarte bune rezultate séménend secara în pământuri arate cu 2, 3 sėptămăni înainte d'a se semăna, boronind bine; recomand chiar a se semăna de preferență în pământuri cari au fost arate mai înainte; cu modul acesta și sémენტă nu va cădea prea adânc și prin urmare nu va putređi și nici 'i se va usca colțul, precum se întâmplă semințelor ce cad prea adânc mai ales când pământul e prea uscat și bolovănos.

În pământurile argilóse, bune pentru grâu, am găsit uă mai bună socotelă cultivând grâu, de cât secară. Chiar dacă producțiunea secărei ar fi mai mare ca a grâului, dar prețul acestuia e mai ridicat și cheltueele de lucrare și recoltare mai acelėși.

Deci să se semene Secara numai în acele pământuri slabe, (ca cele din jurul Galațului) care sunt sau au devenit (precum sunt unele locuri a sătenilor) prin uă cultură repetită de păioase, inproprii pentru grâu. De alt-fel nu, și să lăsăm secara pentru acele țeri nordice unde grâul nu pôte a se ccoce lesne, unde pâinea de secară e căutată și

fabricile de alcooluri de secară răspândite.

E apoi păcat a ocupa fertilele noastre pământuri nesărăcite încă de materii fertilizătoare cu uă cereală proprie terenurilor sărace, nisipoase și sărăcite. Căci să nu credem că această plantă e așa de exigentă ca grâul. Semănați Secara în un pământ gunoiat și vă veți convinge că precum va da un păiș bun pentru înpletituri, tot ast-fel va da mai puține bóbe ca grâul ce s'ar fi semănat în un același fel de pământ.

Acésta nu însemnă, însă, că putem a neglije pân'acolo secara în cât să ne mulțumim cu *sămulastră*, adică resemnarea de sine prin scuturarea secărei, sau să aruncăm prin porumbiși séménța pe care o vom grăpa numai. Pământurile sunt prea căutate și scumpe acum pentru a ne mulțumi cu asemenea culturi sêlbatece!

Cu cât, la cócere, spicele de secară vor fi mai aplecate cu atât arată că sunt mai pline cu bóbe bine desvoltate.

Acestei plantă, a cărei țară de origină pare a fi Asia mică 'i priesce, cum și se, în pământuri ușóre și, dacă nu se sémănă în arături prospete, d'asemenea séménându-se cât mai timpuriu. Aceste trei condițiuni mai ales nu trebuie să le uite plugarii noștri.

* * *

Secara la noi se cultivă mai mult pentru exportarea bóbelor sale; acum câți-va ani se exporta multă secară și cu drumurile de fier pentru Germania, în care sunt ținuturi unde țeranii se hrănesc mai mult cu pânea de secară și o mulțime de distilerii și fabricațiuni de alcooluri de secară. Acésta pâne cam negră are proprietăți rēcoritoare și e gustosă. Muscalii amestecă în făina de secară și plévă de secară măcinată care are proprietatea d'a întări nervii. Când făina de Secară a fost tăciunată ea devine otrăvicioasă atât pentru ómeni cât și pentru vite. Acésta alterațiune a bobului, grație unui fel de ciupercă parasită a secărei (ergot, secale cornutum) cunoscută sub numirea de *pinten* din cauza asemănării cu pintenul cucoșului, cauzată în Germania pe fie care an uă mulțime de cazuri de lepădare a femeelor îngreunate și chiar mórtea. În anii ploioși și mai ales din cauza întrebuițării sémînțelor care s'au recoltat nu înd'ajuns cópte se produce acésta tăciunelă a bóbelor de secară.

Să se semene, dar, ca și grâul, numai sémínțe bine cópte pe spicul încă nesecerat. Și cum în unii ani s'ar scutura multe spice până s'ar cóce desăvērșit bóbele cari și ar perde și fața și greutatea, să se reserve pentru séménță tarlale deosebite; iar cele alte pentru vëndare se pot secera cu 5 zile înainte și și vor sfârși cócerea în snopi, clăi și șiri.

Șciința atât cea veche cât și cea modernă, ne spune în'adevăr că o dată ce s'au uscat rădăcinile și spicul a început a se îngălbeni, bóbele nu mai pot a se hrăni din pământ, ci și mai iau substanțele necesare, din paiu și pléva ce le înconjoră și prin urmare numai e nevoie a expune spicele cerealelor scuturării, grindinei, păsărilor, ci să le secerăm chiar cu 8 zile înainte de complectă cócere, lăsându-le a se cóce în snopi și clăi.

Acésta grăbire a seceratului, bună e mai ales pentru grâne de măcinat și de vëndare, dar nu o recomand de loc pentru sémínțele pentru séménat, căci din practică știu că răsar mai bine, se desvoltă mai lesne și dau plante noi mai puțin expuse diferitelor bóle numai dacă au fost recoltate dupe complectă lor cócere; — aerul și sórele, de care sunt private o dată ce s'au așezat spicele în snopi, clăi și șire, lucrésă mai direct asupra lor și le dă mai bune calități.

Sunt ani, însă, în cari nevoit ești a seceră fôrte în pãrgă de óre-ce alt-fel la cel mai mic vânt și plóe urmată de sóre s'ar scutura multe bóbe. Anul acesta e din'acești ani. Să nu se pună grăbire de cât la cele ce sunt destinate vëndării și în ori-ce cas, să nu se secere când, strângându-se între degete, bóbele s'ar strivi și transforma în uă cocă; ci numai atunci când le poți străpunge lesne cu unghia fără însă ca interiorul bobului să fie lăptos sau cocos.

Dacă se seceră prea timpuriu, bóbele se subțiasă și se pot încinge snopi în clăi; dacă se seceră când bobul nu s'a întărit în așa mod în cât cu greu 'l mai poți tăia cu unghia, e mai greu, coprinde mai puține tărițe și are uă culóre mai vie.—

Cu făina de secară, amestecată cu miere și puțină făină de orđ, se fac turtele dulci.

Din bóbele de secară se extrage un alcool fôrte bun.

Paele de secară sunt puțin întrebuițate pentru hrana vitelor; se păstréză mai mult pentru a se așterne la vite și pentru foc. În unele părți se întrebuițésă pentru facerea pălărielor ordinare, rogojini, legături pentru snopii de grâu, acoperirea cașelor, înbrăcătul scaunelor, fabricațiunea hârtiei.

* * *

La noi nu se cultivă de cât uă specie de secară (secale cereale) și numai varietățile de tómnă. Secara de primăvară [*Secale cereale vernum*] nu se cultivă în România. Secara pentru nutreț verde nu se obicinuesce a se cultiva la noi; în Transilvania însă, se sémănă și pentru a se cosi de nutreț, verde, și »Gazeta Sățenului« a publicat un articol în acésta privință.

Sunt trei varietăți (tóte de tómnă) ce se sémănă la noi:

1). **Secara obicinuită** (*Secale cereale hybernum*), varietate ce începe a se cultiva mai puțin. Crește mai puțin înalt, înfrățese mai puțin, toile sunt mai înguste, spicul mai mic. Bóbele mai mărunte, mai subțiri, cam negriciose și mai ușore. Se scutură mai puțin lesne ca cele două următoare ameliorate.

2). **Secara pentru pământuri nisipóse** e mai viguróasă ca precedenta și 'i prieșce cu deosebire în pământurile nisipóse. Bobul e destul de desvoltat alb gălbui.

3). **Secara Sfânta Elena**. Această varietate, de curând introdusă în culturile noastre, începe a înlocui secara obicinuită cărei 'i e mult superióră.

Crește mult mai înalt, foile 'i sunt mai late și spicul pe lângă că e mult mai lung ca la secara obicinuită, dar e și mai gros și mai plin de bóbe. Bóbele sunt mult mai mari și es din plévă, din care ȳricină se scutură și mai lesne și prin urmare trebuie a se seceră înainte de complecta cócere. Degeneré-ă însă fórte repede; d'aceia trebuie reînóitá séménța cât de des și holdele de asemenea eșcelentă varietate de Secară trebuie semánate în depártare de cele cu seceră obicinuită.

Bobul secărei St Helena e mai verđuiu și mai greu, mai groșciór, mai mare.

Cu tóte că se scutură mai mult ca cea obicinuită, dar e mai rodnică și mai căutată.

O recomand ca mai bună de cultivat de cât cea ordinară care se cultivă de obicinuit în țară.

C. C. Datculescu.

Recunóșcerea firelor din stofă

Stofele, a căror principală întrebuintare constă în confecționarea vestmintelor noastre, sunt făcute din fire avénd origină sau vegetală ca cânepa, inul, bumbacul; sau animală ca lâna, mătasea etc.

Mai adesea acestea sunt amestecate, câte o dată fără ca cumpărătorul să fie prevenit. Ia o stofă drept făcută dintr'un fir curat de calitate superióră, spre exemplu, care în realitate póte să fie amestecat cu alte fire mai inferóre. Din fericire însă, sunt destule mijlóce pentru a recunóște înșelăciunea.

Se póte deosebi firele de origină animală de cele de vegetale, încaldind o bucată de stofă de analizat într'un tub la flacărea unei lampe de spirt. Fibrele animale răspândesc vapori amoniacali; cari albăstrește hárția roșie de turnesol, pe când fibrele vegetale dă un product acid care roșește hárția albastră de turnesol. Firele animale se topește într'o

leșie alcalină concentrată pe când cele vegetale nu se topeșc.

Firele de bumbac încaldite ard fără să răspândescă vre un miros, cele de lâna sau mătase să sbârcesc și degajéză mirosul caracteristic de materii azotate în calcinațiune. (Soubeiran).

Bichloruru de cositor coloréđă în negru, dacă se încaldéște cu firele de bumbac și in, rămâne însă incolor cu lâna și matasse (Mau mené).

După Boettiger dacă se pune într'o amestecătură de părți egale de apă și potase caustică, în momentul ferberiei, o bucată de pândă, și se ține cam două minute, când apoi se stórce ușor între mai multe hárții neinceleiate (sugátóre), se va putea recunóșce firele de bumbac care abia se coloréđă de firele de in care iau o culóre galbenă deschisă.

Kuhlman a recunoscut că bumbacul nespălat, pus într'o soluțiune rece și concentrată de potase se coloréză în cenușiu pe când inul ia o colorațiune galbenă portocalie.

Kindt a observat că Acidul Sulfuric concentrat topeșce celuloza bumbacului cu mult mai repede de cât pe cea de cânepă și de in; și propune de a lăsa o bucată de stofă de încercat în acest acid unu sau două minute, și apoi să se spele cu apă de materie gumóse ce s'ar produce, atunci vom vedea că firele de in sunt albe și opace, pe când cele de bumbac devin diafane (străvăđetóre)

Acidii minerali tari lucréđă puțin asupra fibrelor de origină animală; carboniséđă însă repede bumbacul (Monit. Scientif). Acidul Nitric coloréză în galben firele animale; nu schimbă însă culórea albă a bumbacului.

Reactivul lui Milon (Nitratul mercuro-mercuri) coloréđă numai firele animale în roșu (Soubeiran).

După Lieberman se deosebeșce firele de bumbac de cele de lâna sau mătase alcalinizând o soluțiune de fucsină prin adăcgare de câte va picături dintr'o leșie de potase sau sodă caustică. În momentul când lichidul se decoloréză se scufundă firele de examinat. Cam după o jumétate de oră se scóte și se spală cu îngrijire cu apă. Lâna și mătasea se coloréză în roșu, bumbacul rămâne incolor.

Volish¹⁾ a încercat un procedeu de diferențiune, sprijinit pe acest fapt că celuloza sub influența acizilor tari se sacarifică parțial, și că glicosa ast-fel formată dă cu acidul sulfuric concentrat, cu naphтол sau thymol, colorațiuni caracteristice. Aceste colorațiuni nu sunt influențate de materiile colorante fixate pe fibre, ast-fel că acest procedeu póte fi aplicat, direct pe stofe cu firele colorate arti-

1). Jahresbericht. 1886 p. 891.

ficial. El oferă, mai mult, și avantajul de a recunoșce în același timp prezența lânii care resistă la acid sulfuric, pe când, din potrivă, după cum am văzut, mătasea și bumbacul se disolvă.

Soluțiunile amoniacale de oxid cupros (reactivul lui Schweizer) disolvă de o potrivă mătasea ca și bumbacul, dar dacă se adaugă ore cari săruri de sachar sau gumă în soluțiunea cupro amoniacală, bumbacul se precipită pe când mătasea nu, până ce nu se acidulează lichidul. O soluțiune amoniacală de oxidul de nikel nu topește de cât mătasea (Union pharmaceutique).

Lâna conținând tot-d'auna sulf, prezența acestui fir poate fi recunoscută prin mijlocul unei soluțiuni de plombat alcalin care se coloră numai de cât în negru. Această reacțiune se produce și când mătasea sau bumbacul au fost văpsite cu culori ce ar fi conținut sulf.

Lâna și mătasea se diferențiază prin acid clorhidric cald, topind numai de cât mătasea, pe când lâna se desface fără să se topiască,

După Hoehnel, mătăsurile adevărate cele de *bombix mori* se deosebesc de cele-lalte prin reacțiuni ce încercă cu acidul cromic. Ast-fel într'o soluțiune saturată rece de acid cromic amestecat cu părți egale de apă destilată, înmuem mătasea și o ferbem un minut. Mătasea adevărată se topește în această soluțiune pe când cele-lalte par nealterate. Lâna se comportă față de acidul cromic, în tocmai ca și mătasea adevărată. Mai notăm încă că mătăsurile naturale se opun cu mult mai mult leșiilor alcaline de cât mătăsurilor adevărate.

Persoz, de curând, a arătat un mijloc simplu pentru a recunoșce mătăsurile naturale. Acestea nu se topec de cât într'o soluțiune de clorur de zinc ferbinte la 60° Baumé, pe când cele adevărate de *Bombix* la 45° Baumé.

Dacă se amestecă bumbac, lâna, mătase adevărate și mătase naturală, și se tratăză cu acid Clorhidric concentrat și cald, mătasea *bombix* se topește într'o jumătate de minut, mătasea naturală după 2—3 minute de ferbere. Restul tratând cu o leșie alcalină topește lâna, și rămâne ca resid bumbacul.

Mătăsurile mai adesea sunt îmbibate, fie pentru a le colora, fie pentru a le da o greutate mai mare, cu săruri de plumb, care sunt foarte vătămătoare sănătății publice. Recunoșterea acestor fraude atât de periculoase se poate face tratând mătasea bănuită ca o soluțiune de iodur de potasiu. Dacă conține plumb lasă un precipitat caracteristic de o coloră galbenă (iodurul de plumb).

După Peltier fiul, dacă se amestecă părți egale de acid nitric monohidrat cu acid sulfuric, în care la temperaturi ordinare se înmoe o stofă care a fost țesută cu fibre ani-

male și vegetale, și dacă se scote apoi și se spăla cu apă până când nu se mai simte gustul acru al acizilor, se va vedea atunci că firele de mătase sunt topite, iar firele de lâna colorate în galben limoniu, pe când firele vegetale rămân albe. Dacă se încăldește puțin firele rămase vom observa că cele vegetale vor arde cu o iuțelă ca fulmicotonu, ne mai rămânând de cât lâna.

În afară de procedeele chiinice, se poate întrebuița pentru constatare și esamenul microscopic. Structura fibrelor care constituiesc stofele de diferite dispozițiuni caracteristice fibrelor din care sunt țesute.

C. Dimitrescu.

ACTUALITATEA ECONOMICĂ ÎN GALAȚI

Sub acest titlu diarul *Posta*, din Galați, publică un studiu foarte important asupra cauzei decăderii celui mai mare port al țerei, precum și mijlocele de îndreptare.

Gazeta Sătenuului, care în anii trecuți s'a ocupat de aceste cestiuni și a cerut dreptate și îndreptare pentru Galați, nu poate de cât a se asocia cu confracții de la *Posta* pentru a cere ca Galațul să și recapete vechea sa importanță, scăpânduse din ruină.

În resumat, cauzele decăderii Galațului sunt următoarele:

Desființarea în Aprilie 1883 a porto-francului orașelor Galați și Brăila, care compromise comerțul și prosperitatea țerei întregi, pentru a favoriza interesele streine.

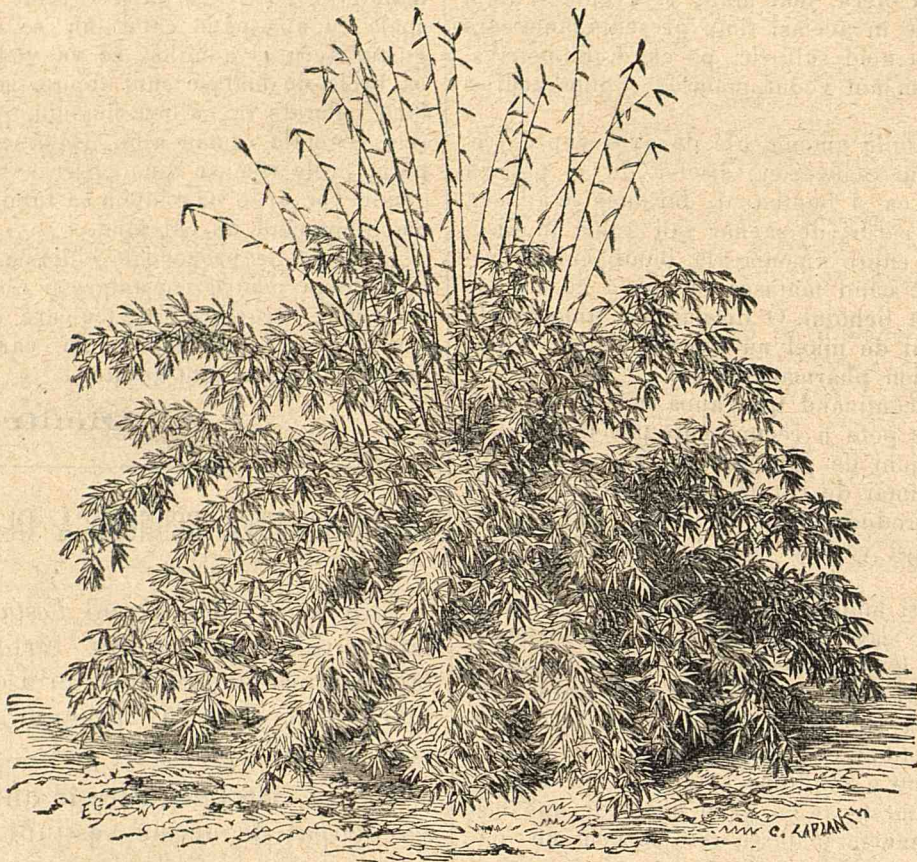
Curba călei ferate de la Barboși. Invasiunea în țară a industriei Austro-Ungaro-Germane. Tariful autonom îndreptat contra traficului maritim.

Posta propune următoarele măsuri pentru ridicarea portului Galați, care au fost cerute și de noi. Reînființarea sinceră și leală, în mod definitiv, a instituțiunei de porto franc.

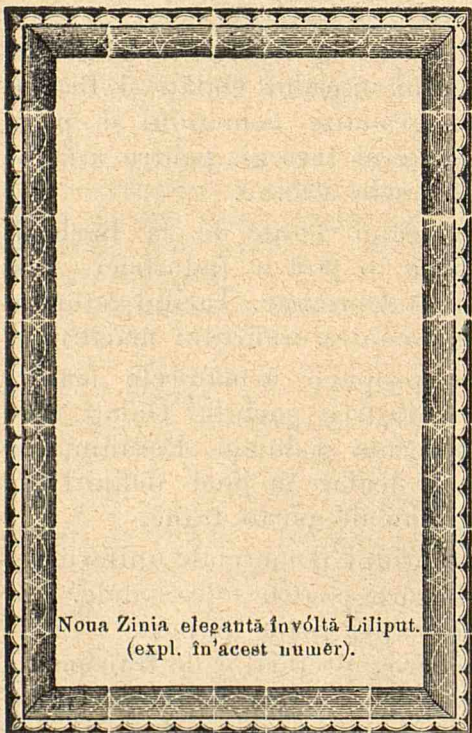
Convențiuni comerciale uniforme și nepărținătoare pentru toate statele.

Înbunătățiri reale în port.

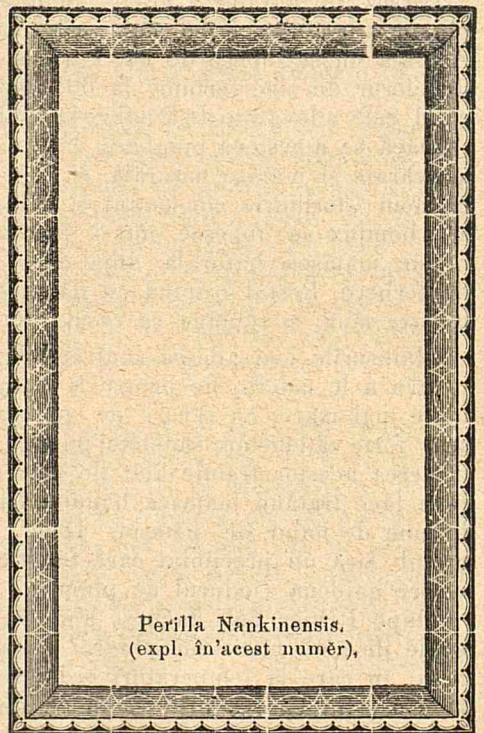
Reducerea prețurilor de transport a cerealelor prin calea ferată la Galați

Bambusa falcata. (expl. în'acest No.)

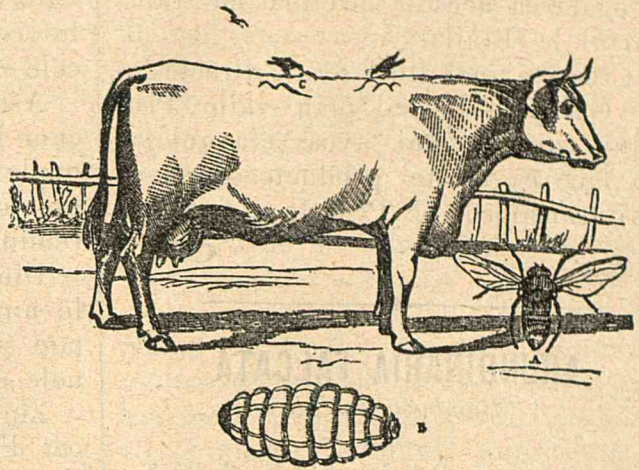

Noua Zinia elegantă învôltă Liliput.
(expl. în'acest număr).

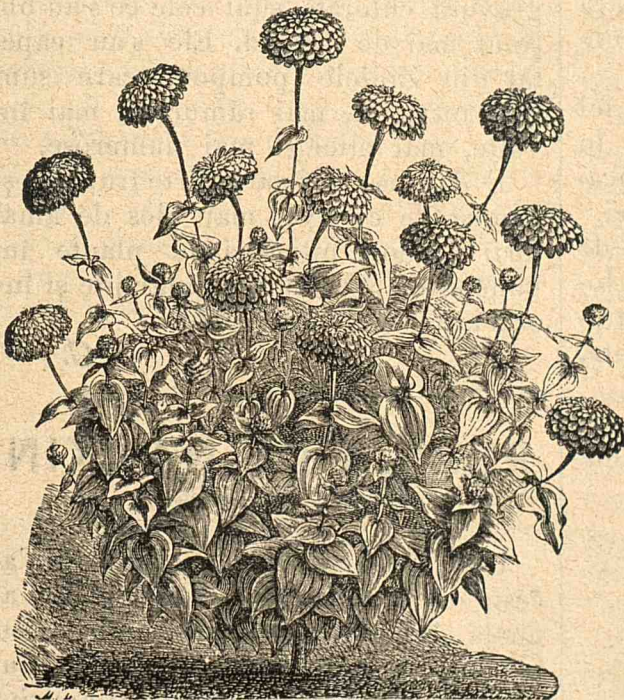
Perilla Nankinensis.
(expl. în'acest număr).

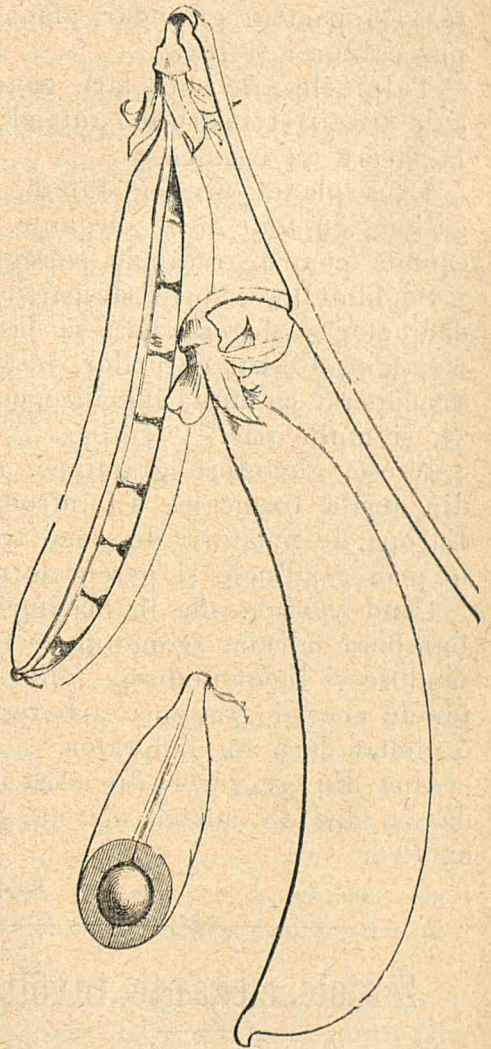

Vacă atacată de căpuși pe care le extrage graurii
Musca și larva de hypoderma bovis, în mărime naturală.
(expl. în'acest No.)

Secara de iarnă. (ex. în'acest No.)

Zinia elegantă învâltă. (expl. în'acest număr).

Bóbe și păstări de Mazăre neatósă succulentă
(beurre). (expl. în'acest No.)

și egalarea acestor prețuri cu transportul la Brăila.

Crearea unei linii ferate directe între Galați și Bêlad prin văile Prutului, care va mai avea și avantajul d'a face ca multe produse să nu se mai transporte pe Prut în Rusia.

C.

ARUNDINARIA FALCATA

(*Bambusa falcata*)

Acastă superbă plantă înpodobitoare a grădinelor prin frumôsa sa înfăcișare, e uă graminee care se asemănă cu Trestia de India numită Bambusa.

Crește până la 2 stânjani de înalt, și chiar în un singur an, dacă se plantează în pământ gras dar afânat, expus căldurei și révân.

Tulpinele sale sunt tari, găurite ca a le trestii și lustruite putând servi la facere de bastône.

E uă plantă vivace stufôsă, verde gălbue, cu foile fôrte elegante, mult căutată pentru grădinele peisagere.

Se înmulțește prin despărțirea rădăcinelor și degeră dacă se lasă iarna afară. Resistă gerurilor, însă, dacă se acoperă, cu multă îngrijire, cu frunze, și multe pae.

Acastă gigantică graminee, de fel din țările tropicale, s'a întrodus în Europa de amatorii de șcene tropicale prin grădinele și parcurele mari.

Când vântul suflă în masifurile de *Bambusa falcata*, șgomotul ce fac, lovinduse și încovoiduse, foile și tulpinele acestei graminee arboreșcente, e ciudat dacă nu înfiorător.

Una din gravurele din'acest număr dă uă idee de acastă mărêță plantă exotică.

C.

Ziniere elegante învôltă.

Precum spuném, cu uă altă ocașune, plantele cele mai vulgare, coprind

varietăți noi cu florile fôrte înpodobitoare, alese, și deosebinduse mult de cele de obicinuit cultivate.

Ast-fel e și cu Ziniere sau Ținiere, cum li se mai đic acestor plante anuale din familia composeelor, despre care s'a vorbit în mai multe rânduri.

Dintre Ziniere cu flôrea învôltă cele numite „elegante“ sunt mult căutate și se sémână chiar prin grădinele cele mai luxose.

Ziniere pitice învôltă numite *Liliput* d'abea cresc d'o palmă până înfloreșc; acastă nu le înpedică d'a da multe și frumôse flori cu coloritul cel mai variat și cu florile mai delicate.

A doua gravură colorată representă un buchețel de cele mai noi varietăți de Zinii pitice.

Se deosebesc prin aceia că sunt și mai pitice, florile mult mai mici ca Zinierele cele mai pitice ce se cultivau pân'acum. Infloreșc tótă vara și tómnă până înghêță. Florile sunt fôrte regulate cu petalele mărunte și îndesate și se pot cultiva chiar prin glastări.

Cultura e aceeași ca a celor alte Zinii despre care s'a vorbit în „Florile.“

Micuțele Zinii înfăcișate de acea gravură colorată sunt cele ce s'au obținut mai de curând. Ele s'au căpătât din Ziniere pompon, care sunt rase tot noi, mai rămurôse, mai învôlte, mai mici și mai numerôse.

E dar uă varietate fôrte frumôsă și demnă de cultivat mai ales de amatorii de flori pitice și de plante înbuuêțățite prin culturi îngrijite și încrucișari cu plante alese.

C.

PERILA DE NANKIN

(*Perilla Nankinensis*).

Una din gravurele colorate din'acest număr înfăcișeză acastă plantă anuală, înpodobitoare prin frumosul său frunziș roșu-purpuriu-violet argintiu.

Se sémână de obicinuit, timpuriu, pe strat cald sub gémuri, pentru a se

putea răsădi de vreme pe marginea drumurilor grădinelor, sau chiar pentru mozaicuri de diferite plante cu foile colorate variat.

E foarte rustică și crește în orice fel de pământ fie cât de uscățiv.

Acastă erba chinezescă crește până la 70 centimetre înălțime dacă se udă des, și sub formă piramidală. Infloresce toamna; aceste flori sunt roze violete.

E destul de răspândită și la noi în țară. C.

VARIETATEA DE MAZĂRE NEAȚOSA CU PASTAREA GROASA SUCULENTA.

Acastă varietate timpurie de mazăre urcătoare — reprezentată în mărime naturală de una din gravurele din acest număr — e numită și „Mazăre-unt“ și se deosebește de cele alte varietăți de mazăre prin marea dezvoltare a grosimei pastărelor care se îngroșă până la $\frac{1}{2}$ centimetru, constituind cea mai bună mazăre pentru mâncări de păstări de mazăre; mai ales timpuriu când verdețurile sunt rari.

Planta crește înalt dar subțirică, dă flori mari albe cari produc semințe de aceeași culoare albicioasă și rotunde.

E o bună varietate timpurie minunată de bună pentru cultivarea prin grădini spre a se avea de vreme păstări și bobe cărnoase și fragede neațose, pentru alimentațiune.

Cultura e aceeași ca a celor alte varietăți de Mazăre descrise în această revistă. C.

Hipodermul Boilor. —CAPUȘELE SAU CÂRCEII— (*Hypoderma bovis*)

Cetitorii noștri, cari șed sau merg pe la țară, au putut observa stolurile de grauri, (*Sturnus vulgaris*), ce umblă cu cireșile de vite totă ziua, fie

la pășciune sau la adăpătoare, precum au mai observat bunul traiu ce due vitele cu aceste păsări cari se pun chiar pe spinarea lor și, când le ciugulesc, observi satisfacțiunea vitelor cari se fereșe d'a isgoni graurii de lângă dânsele.

Intrebând pe pădătorii acestor vite de ce graurii sunt așa de blânzi cu vitele și de ce mai totă vara graurii trăesc în cireși, ei ți vor răspunde:— pentru că ședând printre vite aceste gustose negre păsărele, au o mai mare siguranță d'a nu fi înpușcate, de ore-ce fie-cărui 'i e frică d'a vana graurii din cirezi de témă d'a nu lovi vr'o vită.

De sigur că aceste păsărele, amice vitelor, sunt mai blânde când se găsesc printre vitele în pășciune, de cât séra când se refugiază prin stufărișuri pentru a dormi cât timp vitele sunt la coșare, pentru că au consciința că vitele, *împrejurul căror se hrănesc*, vor constitui o apărare vieței lor. Pentru alt motiv însă, graurii urnăresc vitele la câmp și în special cireșile de vaci și mânzați.

Graurii curăță — în locul omului ignorant sau nepăsător — sermănele vite de mulțimea de insecte stricătoare, înțepătoare și sugătoare, ce le fac viața imposibilă.

Hipodermul boilor e o insectă foarte stricătoare acestor animale cărei graurul 'i dă o vânătoare continuă.

Insecta în stare de completă dezvoltare sémănă și la formă și la obiceiuri cu Musca de cal, pe care am descris'o în numărul trecut. Ca și dânșă 'și petrece viața pentru a se reproduce. E negricioasă, părósă 'și depune oulele sale pe cóma și pulpele bovideelor, de preferență mai tinere. Aceste ouă dupe puțin timp dau naștere larvelor care se deosebesc mult de larvele Mușcei de cal prin genul vieței lor.

Căpușele sau *Cârceii boilor* precum se mai numesc larvele Hipodermului boului, intră sub pielea vitei și formază un fel de bescică d'asupra cărei e

uă mică bortitică. Acea bășică are puroiu din care larva se hrănește. În Iuliu larvele, fiind ajunse în un mare grad de desvoltare, acele unflături sunt mari ca nuca și dacă vita are multe asemenea tumori trebuiesc înpunse sau tăiate pentru a se ucide și scóte larva acestei uriciose insecte dacă storcându-se bine nu ar eși prin bortitică tótă larva iar nu numai al 13-lea inel terminal al larvei.

Aceste larve șed sub pielea vitei până în a doua vară când es, s'ascund în pământ și báligi pentru a se schimba în nimfă și insectă perfectă-muscă.

Sunt uă mulțime de feluri de Hipodermi speciali nu numai speciilor bovine, dar și cailor, oilor, caprelor și diteritelor rumegetóre sêlbatece precum căpriórele, cerbii, ba chiar unor ómeni..... sêlbateci.

Una din gravurele din'acest număr înfăcișeză uă vacă cu tumori *C* coprinđend larve de hipodermi pe care le scóte graurii; d'asemenea musca hipodermă *A* și *B* larva în mărime naturală.

C. C. D.

MEDICUL PRACTIC

pentru locuitorii din orașe și din sate,
elaborat după teoriile celor mai eminenți Doctori.

Despre îmbrăcăminte. Vesmintele reprezintă o trebuință naturală a omului de ași înveli corpul său, în indoitul scop de conservare și de moralizare, adică de a feri corpul de asprimea căldurei sau a frigului care împedică funcționarea regulată a organelor, și deosebit a satisfacere exigențele bunelor moravuri, și a obiceiurilor sociale. Materiile din care se fac vestmintele pentru om sunt: vegetale și animale; adică cânepa, in, bumbac, sunt vegetale; lână, mătase, pînă, peze sunt animale. Forma sau fasonul hainelor se regulésă după trebuința ce simte omul de ași păstra fie care parte a corpului deosebit, după etate și după clima timpului. Neapărat că moda și obiceiurile unei localități au nice croieli bizare, care nu corespund de loc regulilor igienice, și de aci rezultă diferite bóle de piele, de nervi, de frântura óselor, a respirării în fine asupra tuturor organelor interne, și externe.

Persónele slabe, sau bolnave, copii și bătrânii au trebuință de o îmbrăcăminte căldurosă pentru a împlini căldura sângelui ce le lipsește. Hainele în general trebuie să fie potrivite pe corp, nici prea largi nici prea strâmte, și cât se póte de moi pentru ca să susțină corpul fără s'el comprimeze și fără să împedice liberile mișcări și libera funcționare a organelor. Regulele ce trebuie să păzescă fie-care ce voesce a rămânea sănătos, e ca să ia pe el o haină mai mult când ese din casă, și se aibă una mai puțină când intră în casă, adică să aibă grijă a nu eși la vânt prea nădușit. Acoperirea corpului cu vestminte, e a înveli corpul cu încă o piele mai resistibilă contra căldurei și a frigului, contra ploiei și a vântului. Cu cât mai potrivite sunt hainele ce pórtă cine va, cu atât mai folositoare sunt pentru menținerea corpului în bună stare. Variațiunea climatei, a frigului, a umedelei și a vinturilor nu se simte așa ușor când corpul e învelit cu îngrijire în tóte părțile. Neapărat că omul e dator a purta uă îmbrăcăminte cuviinciosă după cum pórtă tótă lumea, spre a nu cădea risului și baijocurei. Nici culórea stoffei, nici croiala nu trebuie să fie extravaganță sau bătătoare la ochi, căci acela care pórtă asemenea îmbrăcăminte deosebită, devine caraghiosul trecătorilor. Cu tóte că fie-care e liber a se îmbrăca cum vrea, și nimeni nu are dreptul a se lega de alt om, pentru că pórtă uă îmbrăcăminte deosebită. E trist și înfiorător a vedea pe la noi pe mulți descerați cum se légă de țigani, maltratându-i fără a ști pentru ce, în loc de a avea compătămire de dinșii, dăruindule haine spre ași acoperi corpul lor despuiat. Credem că ar fi venit tîmpul a nu se mai tolera acele bașibuzicii ce se comit cu țigani ce locuesc în țară, și a stărui cu toții ca să aibă fie-care o îmbrăcăminte cuviinciosă, căci e un scandal a'i vedea umblând aprópe despoiați pe strade. Ceea ce putem dice că ei fiind tot ómeni, au dreptul la un tratament uman.

Dacă limbele, reigiunile și tradițiunile, adică obiceiurile de trai, separă pe om de om; apoi nu e mai puțin adevărat că îmbrăcăminte 'l separă și mai mult, formând astfel dintr'o națiune, sau dintr'o localitate fie ea cât de mică, caste deosebite. Îmbrăcăminte dar, e în strânsă legătură cu istoria culturală și civilizătoare a lumii; și fie-care obiect de îmbrăcăminte, are istoria sa specială de o importanță fórte mare. Sf scriptura chiar, ne arată că primul pas de desceptăciune ce făcu omul în lume, fu ași acoperi golul cu ce putu. Așa dar, de la creațiunea lumii și până ađi, omul se deosebește de cele lalte creaturi sãlbatece, numai prin îmbrăcăminte, care 'și o forméză singur de 'și acoperă golul respectiv corpul ca un ce na-

tural. Omul în goliciumea sa e curat un animal, și numai îmbrăcămintea 'l face om.

Pentru a 'și face această îmbrăcămintă, el e silit a scorni mereu lucrari noi, care de care mai importante și mai folositoare; și în modul acesta se perfecționează, și ajunge la ultimul grad de civilizațiune. Neapărat că timpul și împrejurările, f. ce a se reforma mereu îmbrăcămintea, și cu această se reformează mintea și caracterile ómenilor. Prin urmare, în tóte epocile, și în tóte țările pe unde a pătruns cultura, îmbrăcămintea a jucat și va juca primul rol în mișcările sociale. Azi lumea civilisată se póte dice că are uă îmbrăcămintă uniformă, care e mai mult sau mai puțin simplă și raționabilă, și această uniformă a îmbrăcămintei a uniformat chiar obiceiurile tóte de traiu. La noi însă, e curios ca majoritatea populațiunii, are încă slăbiciunea de a 'și păstra forma îmbrăcămintei pe care nu o putem numi nici națională, nici europeană, ci un fel de îmbrăcămintă bizară, adoptată după timpurile diferitelor popóre care au năpădit țara. În nici un oraș din centrul Europei nu e de întâlnit atâtea varietăți de tipuri curioase, precum e de întâlnit prin orașele României, și mai cu seamă prin capitale cum e: Bucureșciul, Craiova, Iașul, etc. Populația generală a țerei în comparația cu alte state, care au uă întindere de pământ mult mai mică, se póte dice că e »un pumn de ómeni« numai, și cu tóte aceste, ea se împarte în diferite clase, ca să nu dicem caste, prin portul lor deosebit ce au. Giubelile, anteriurile, ișlicurile, poturii, scurteicile, ilicurile, șepcile, șalurile, minténurile etc, cu care se îmbrăca și se înpodebea nobilimea sau boerimea țerei, nu e de dis că încetu cu încetu a dispărut de o dată cu disparițiunea fanarioților, lăsând ici coala mici semne de aceste tipuri, ast fel că întâlnim ađi fórte rar câte un moș bătrân mai de ném care are asemenea port, însă, restul populației orașelor, care e mai de ném sau cum am dice clasă cultă, se îmbracă cu paltóne, pantaloni, jachetă, jiletă, pălărie etc, tóte aceste croite și fasonate mai mult sau mai puțin după o așa disă »modă.« Inșă o clasă mijlocie sau cetățănescă, cum se numește în țările civilisate, cum sunt: precupeții, măcelarii, pescarii, pastramagii, zarzavagii, orđarii, tăbăcarii, iaurgii, lăptăgii, florarii, grădinarii, zidarii, dulgherii, etc. etc., au un port cu totul fórte ciudat. Această clasă cetățănescă, nu e de tăgăduit că e bravă și fórte muncitoare, însă lipsa de cultură o face ca să fie câte o dată arogantă și brută, ast fel că pentru streinii și clasa cultă a orașelor, ei forméză uă castă deosebită. Astăđi au început mulți din ei a lepăda costumul lor bizar, și în loc de a' îmbrăca »șalvaragiu« cu ilicurile sau minténu cusut cu fir sau paș-

manterie ca un comediant și cu pantalonii creți de lasting sau materie, plătind niște prețuri exorbitante, se duce de se îmbracă modern sau cum am dice îmbrăcându-se cum se îmbracă tótă lumea civilisată într'un mod simplu și raționabil, și pe care ei ađi încă le numesc haine nemțești; ast-fel că din această, ei mai mult sau mai puțin au început a adopta niște manieri mai delicate și au început a se amesteca cu cea laltă clasă mai cultă. Mitocănimia sau clasa de jos a comunelor urbane, nu e atât de rea sau viciósă în fapt, precum póte ar crede cine-va, ci numai îmbrăcămintea o face exclusivistă și a forma teróre în orașe claselor streine și culte; însă e de de sperat, că nu va trece mult și îmbrăcămintea lor bizară va dispăre, precum au dispărut tóte acele porturi orientale.

În fine, săténul e singurul care 'și conservă în extrem portul, și nu adoptă nici o reformă nici în traiul, nici în obiceiurile lui strămoșești.

Noi nu avem nimic de dis contra îmbrăcămintei săténului care acesta e cunoscută de costum național. Augusta noastră Regină care e un geniu deosebit, recunoscut de lumea întregă, a desvoltat și mai mult gustul la acest costum țărănesc; și astă-đi cucónele noastre, respectiv soții lor, pot să mulțumescă numai genialei noastre Regine, că 'i a scăpat de uă sarcină mare ce le apăsa, că trebuiau să jertfescă uă avere pentru uă toaletă mai deosebită de bal, pe când ađi costumul național jócă principalul rol, chiar în balurile curței.

Din punctul de vedere științific costumul național nu numai că e estetic, dar chiar economic și igienic, pe când tóte acele toalete de bal erau sburlatice, cu jupă sau uă turnură cât uă clae de fin, corsetele șnuruite de rupea mijlocul, și în fine restul toaletei era atât de nepotrivit și iraționabil, în cât aducea cele mai mari vătémări corpului, sdruincinând sănătatea cu desăvêrsire. Grație dar genialei și savantei noastre Regine că a știut și aci ca și în multe alte a aduce îndreptare.

Sunt, dar între bărbați ca și între mueri nerođi destui cari nu dau ascultare bunelor exemple sau povețe și numai când cad bolnavi sau 'și causéză vr'o vătémare atunci încep a pricepe ce e bun și ce e rău, și a învăța minte.

Un amic al poporului.

România la Expositiunea din 1889.

Mulțumesc Românilor pentru buna primire ce au făcut apelului meu. Le anunț că acum

participarea României la Expozițiunea din 1889 este asigurată și că în curând constituțiunea comitetului național va fi definitivă.

Din toate părțile locuite de români primesc felicitări și aderări. Agricultorii mari și mici, industriași de tot felul mari și mici, artiști, comercianți, etc. 'mi scriu spre a 'mi arăta dorința lor de a expune și spre a 'mi cere deslușiri. Neputând răspunde fiecăruia în parte recurg la ospitalitatea presei spre a le răspunde colectiv prin următorul

A V I S

Toți aceia cari doresc a espune se continue a 'mi arăta obiectele ce voesc să expună și să nu se preocupe de alt-ceva de cât de pregătirea lor până la 1 Decembre viitor cel mai târziu. Eu înscriu pe toți aceia cari 'mi exprimă dorința de a expune, pentru ca, îndată ce comitetul va începe a funcționa, să li se trimetă o circulară coprinzând toate condițiunile de admisiune.

Nici un obiect nu va fi acceptat în Palatul Expozițiunii înainte de 1 Ianuarie 1889. Dar espunătorii români nu se pot adresa de a dreptul Administrațiunei Expoziției, care nu comunică de cât cu comitetul național. Acest comitet se va însărcina cu expediarea tuturilor obiectelor de proveniență română din țară și până la Paris.

Paris, Iunie 1888.

Alexandru Ciurcu.
229, Faubourg St. Honoré.

DIN LOCALITATE

Seceratul se urmăzează cu activitate, fiind favorizat și de un timp prielnic.

Și cum mai toate cerealele s'au copt aproape d'o dată, fie care pune multă grăbire pentru a aduna fructul ostenelei sale de peste an.

Cu cât 'și va secera cu mai multă înțelă holdele sale cu atât, agricultorul, va fi mai sigur d'a nu le vedea scuturându se de vânt, pâlindu-se de arșiță, stricându-se de ploi și grindină și perzând din culore și greutate dacă se trec din cōcere.

Secărele și grânele bălane mai cu deosebire urmăzează a fi secerate cele dintei, din cauză că acestea se scutură mai lesne. Grâul cu spicul roșu având pléva mai aderentă se scutură mai cu greu, dar perde din calitate.

Or ce holdă, însă, destinată pentru sēmēnță trebuie a se lăsa a se cōce bine înainte de a se secera.

Porumbul e destul de frumos; ploile de la începutul lunei 'i au fost de mare folos.

Multe din cele timpurii au dat în spic și mătăsuri.

Recolta păioșelor, cantitativ, e bună în județ. Calitativ e destul de bună; ba am vă-

zut grâne și secări cu bobul foarte frumos și greu precum era anul trecut.

În genere, însă, se crede că cantitativ vom avea mai multe hōbe, dar, — fără a fi proște — nu așa de hōboșe și grele ca anul trecut. În fine pare a se realiza în totul pređicerile ce dădusem din'ainte asupra recoltei anului agricol 1887—88.

Lucrătorii ce vin de pe la munte, alte județe și chiar de peste graniță în piața orașului R.-Sărat, spre a se angaja cu ȓiua, sunt foarte scumpi. S'a plătit câte 3 lei $\frac{1}{2}$ pe ȓi și condițiuni de mâncare și bētură. Au fost însă, mai puțini de cât erau cererile marilor agricultori din județ și al sătenilor cāmpeni.

Cosașii se angajau, pentru cositul și lăsatul jos ne legat a unui pogon de ord, cu 6 până la 7 lei plus mâncare și bētură. Un bun cosaș pōte cosi — pe ȓi — un pogon.

În județ se simte pentru luna acēsta, mare necesitate de lucrători cu ȓiua și chiar mai mulți săteni-cāmpeni ne rōgă a arăta lucrătorilor din alte județe, unde ȓiua se plătește mai eften, d'a veni la muncă în județul R. Sărat, unde sătenii de la cāmp, făcēndu'și multe sēmēnături, nu pot a le munci singuri ci angajēză lucrători streini, în fiecare an, la prașilă, cosit și secerat.

D-I Al. N. Ciurcu ne scrie din Paris, în privința participării românilor la expozițiunea universală din Paris, în privința participării românilor la expozițiunea universală din 1889 din Paris, că se va forma un comitet național în care vor intra bărbații cei mai aleși ai României cum și ȓiarele cari au înbrăcișat acēstă cauză națională. Se va forma și un comitet de dōmne.

Din partene indemnăm pe români a lua parte la acēstă întrecere a muncii.

Folōsele ce expositantii trag din Expozițiuni, fie parțiale, locale, generale, le am învederat în studiile relative ce s'au publicat în „Gazeta Sătenului“ în precedentii ani.

În orașul R.-Sărat există de mult timp așa numita „baie evrească“, care din punctul de vedere tehnic represintă o ruină, din punctul de vedere igienic este condamnată sub toate raporturile, iar ca estetică nu corespunde nici măcar celor mai modeste pretențiuni ale celui mai sărac evreu. Vrēnd ne vrēnd, te scārbesci nu numai de interiorul ei și de exteriorul ei. Consiliul de igienă local, după o minuțioasă inspecție făcută acestei băi, a decis închiderea ei. Ministerul a aprobat decisiunea luată. Urmēză deci ca acēstă baie să fie închisă și desființată îndată ce un alt stabiliment de băi se va fi înființat în oraș.

D-l D-r Blasian a luat inițiativa pentru a se forma o societate pe acțiuni a 100 l. n. cu un capital de 50,000 l. n. în scopul d'ea să construi și exploata de societate un *stabiliment de băi sistematice*, în care se vor instala băi de puțină, un basin pentru iarnă, altul pentru vară, dușuri, băi de vapor și cameră pentru a a agiu, toate conform cerințelor igienice și tehnice moderne.

Ideea acésta a fost primită cu bucurie de concetățenii noștri. La 25 Iunie D-l d-r Blasian a deschis o listă, prin care persoanele, cari au subscris'o, se obligă a lua numărul de acțiuni ce au semnat, și a plăti costul lor în 4 vîrsăminte. După ce se va fi subscris capitalul de 50,000 l. n. în 500 acțiuni, se va convoca o adunare generală, în care se vor vota statutele societății și în care societatea se va declara de constituită. Încasarea primelor vîrsăminte precum și cele alte operațiuni se vor începe numai după constituirea definitivă a societății și după alegerea comitetului diriginte.

Nu ne îndoiim că toți Râmnicenii și proprietarii din județ, cari se interesează de progresul orașului și județului nostru, vor grăbi a subscrie pentru câteva acțiuni, și vor da concursul lor acestei întreprinderi, făcută în interesul salubrității populațiunii, mai ales că sumele vîrsate pentru scopul arătat, vor aduce negreșit cel puțin dobîndile obicinuite, căci venitul rezultat din exploatarea băii se va împărți acționarilor.

Sunteam informați că societatea Israelită din localitate s'a angajat a vîrsa suma de 12,000—15,000 lei; iar pe lista de subscripțiune deschisă de d-l D-r Blasian la 25 Iunie a. c. s'au semnat deja 249 acțiuni a 100 lei, anume de către:

D-nii D-r Octaviu Blasianu 10 acțiuni, Lupu Lupescu 10, D-r N. Heraru 5, Ștefan P. Gălcă 5, I. C. Zamfirescu 3, George M. Christescu 3, Matei Christescu 2, V. G. Theodor 1, Ion A. Friedmann 5, V. Lindu 1, Ion Th. Orovénu 2; Ch. Panaitescu 1, D-r Bardescu 1, V. A. Vlad 1, C. A. Heraru 1, A. Moșgos 1, I. Stănescu 1, D-na Sofia V. Vlad 1, D-l G. A. Mărgăritescu 10, Al. P. Apostol 2, I. Negrénu 2, Iancu Popovici 1, C. A. Mavrodin 1, Alecu Ionescu 2, C. Paraschivescu 1, G. C. Gélép 2, T. Kirku 5, I. Cariadi 3, P. Ciochină 2, Alexandru T. Bagdad 5, F. Aninos 2, I. Alexandrescu 4, P. Antonescu 2, I. Ionescu 2, N. St. Vernescu 3, N. C. Geallep 2, B. Zissu 2, I. Cristoforianu 4, V. C. Petrescu 2, I. Mihăescu 3, N. V. Georgescu 2, Ghiță Lupan 10, V. C. Geallep 2, L-t Al. Stoianescu 2, Al. P. Tatărănu 2, S. M. Gherghicénu 4, N. Mihăilescu 2, P. Gheorghiu 2, G. Eckert 1, H. Merișor 2, G. V. Grigoriu 1, Panait Iordanescu 1, I. Bărbucénu 6, Niță N. Filoti 1, Ion Marinescu 1, Ghiță D. Suțu 1, Al. Orășanu 1, G. Manolescu 1, M. Dumitrescu 1, G. Petrache 1, I. N. Găgiulescu 1, P. Paraschivescu 1, N. Robescu 1, C. V. Iliescu 1, Andrei N. Marinescu 1, N. Ștefanescu 1, I. Opreșanescu 1, C. C. Dănculescu 5, D. N. Modrénu 2, N. Modrénu 1, A. M. Nicolau 1, S. C. Dragomirescu 1, D. I. Caloenescu 1, V. Burlacu 5, T. Georgescu 1, St. Dimițrescu 1, D. T. Iarca 1, Ioseph Th. Orovénu 5, Ion C. Grădiștenu 3, Nicolae A. Părvulescu 2, A. Antonescu 1, C. Ștefanescu 1, C. Georgescu 1, E. Constantines-

cu 2, N. Dobrescu 1, G. R. Mateescu 2, D-nz Șița G. Mateescu 1, N. Predescu 1, C. T. Budeșcu 1, A. V. Ștefanovici 2, T. Ionescu 2, Protoereu C. M. Char-tofilax 2, I. D. Pella 1, Ghiță Popescu 1, G. Bărghelea 1, Prefect I. Negulescu 10, G. Protopescu 1, Z. Negru 1, Margareta I. Orovénu 1, Chr. Moșescu 2, Capitan Merișescu 10, D-na E. Merișescu 1, I. Racolțea 2, Mih. Marinescu 1, G. Moraru 1, Pr. P. Georgescu 1, A. M. Christescu 1. Total 249.

Doritorii d'ea sprijini acésta întreprindere se vor adresa d-lui d-r C. Blasianu, și d-lui I. Bărbucénu, care a bine-voit a primi o listă de subscripțiune.

În fine și orașul nostru are polițain. Pe d-l Alecu D. Sîsea fostul comisar de poliție din Braila, pe care d-l Prefect Negulescu l'alese pentru acest serviciu. (Decretul No. 1,989).

Se țice că secretar al Poliției va fi numit d-l Gh. Paraschivescu, fost ajutor de subprefectură.

D-l C. D. Popescu procurorul Trib. R.-Sărăt s'a numit — în urma inspecțiunii făcută Trib. nostru de d-l Ministru de finance — jude instructor la Trib. Dâmbovița.

Procuror în locul d-lui Popescu s'a numit d-l Pli-tos fost judecător de ocol la Adjud.

În ziua de 2 Iulie grindina a cădut în comunele Grebănu și Putreda, stricând mai multe vii și holde de cereale.

D'asemenea săptămîna trecută grindina a distrus holdele sătenilor și arendașului după domeniul Corónei Domnița, precum și unele holde din comunele Boldu, Vâlcelele, Niculescii și delul Odobeșcilor, ca-uzînd pagube enorme.

Parte de holdele arendașilor erau asigurate.

X.

DIN ȚARA

Monitorul Oficial publică învoirea dintre guvernul României și al Franței, prin care se prelungește până la 19 (31) Decembrie 1888 aranjamentul provisoriu actualmente în vîgóre, care garantésă ambelor reciprocita ea beneficiului taxelor celor mai reduse care sunt sau vor fi înscrise în tarifele lor con-venționale.

D-l N. V. Perlea s'a ales Primar al orașului Braila. Dl Perlea e unul din comer-cianții cei mai onorabili din Braila.

Aflăm cu plăcere că dl V. M. Lazar unul din cei mai buni și vrednici ingineri români, s'a înaintat în postul de inginer șef de secțiune la C. F. R.

X.

Buletin Comercial.

Prețurile în portul Brăilei urmésă a fi scădute. Pe porumb bun, greu, cinquantin, d'abia se oferă 7 lei 70 banu.

Pân'acum nu se anunță mari prețuri pentru cerealele din noua recoltă. Probabil, însă, că cele ce se vor putea trimete în port cât mai curînd, înainte de grămădirea mărfurilor, se vor vinde cu bun preț.

Chiriile magazielor sunt fôrte scumpe și se vor mai scumpi.

MISCELLANEA

PLOAE DE SÂNGE. Acest fenomen meteorologic e foarte rar dar s'a întâmplat și în vechime și acum în Conșincina, întocmai ca ploaia de pietre, cenușe și de brâșce sau de ouă de brâșce ridicate de nori de prin lacuri.

În urma cercetărilor cauzelor acestei colorațiuni în roșu a apei, s'a emis mai multe păreri.

Unii cred că *Artemia salina*, micul crustaceu branchiopod dă această culoare; alții o atribuiau unui organism vegetal din genul *Protococcus*.

Or cum ar fi, originea acestor ploai roșii care cad mai ales prin țări depărtate, n'are nimic de înfricosetor sau de neînțeles, de orice e d'ajuns ca un nor să se formeze prin absorbirea vr'unei mlaștine sau vr'unui lac colorat pentru ca ploaia ce va cădea din'acel nor, dus de vânturi cine știe unde, să fie colorată. Se poate, încă, ca vântul, furtunile, să ridice în aer organismuri ocre-cari cari dau apei culoarea roșie.

NOUL MIJLOC DE VINDECARE A GĂLBENELEI FETELOR.

Clorosa și anemia, sunt două așa de răspândite bôle mai ales prin orașele cele mari, unde întâlnești atâtea fetițe ajunse în vrâsta pubertății cu fața albă, mânele palide, buzele și gingiile decolorate.

Cel mai nou și bun sistem pentru vindecarea acestei bôle speciale tinerilor fete e cel electric, al D rului Gautier.

Li se vor freca, de trei ori pe săptămână, șira spinărei și picerele cu firele subțiri a unui aparat electric de inducțiune, punându-se polul pozitiv în partea de jos a șirei spinărei.

Or-care ar fi sistemul de tratare al gălbenelei e necesar ca bolnavele să locuască în locuri ridicate și uscate, să umble mult, să n'aibă griji și întristări.

TĂEȚI VĚ GĂINELE BĂTRÂNE! Găinele ouă mai mult — și chiar iarna — câtă vreme nu sunt mai bătrâne de 4 ani, la 3 ani ouă mai mult; de la 4 ani în sus găinele fac ouă mari dar puține și nu mai ouă iarna, or cât le-ai îngriji și hrăni de bine, dacă au trecut vrâsta de 4 ani.

PRESIUNE ATMOSFERICĂ. TRĂGĂTORE DE PAVAGIU Gravura de alături înfățișează reproducerea unei jucării științifice, învederătoare a apăsării aerului. Ea se compune din uă bucătică de piele mușiată, din mijlocul căreia se lăgă uă sfôră.

Acastă bucătică de piele, punându-se pe o piatră și apăsându-se bine cu piciorul, pentru ca să nu mai rămăe aer între dânsa și piatră, fôrmeză un fel de ventusă și cu greu se mai pôte deslîpi de piatră trăgându-se sfôra, ba pôte chiar să scôtă piatra din pământ învederând ast-fel presiunea aerului.

IN POTRIVA ARSURILOR. Pentru a înpuțina durerile pricinuite de diferite arsuri, trebuie a le feri de contactul cu aerul, inzolindale prin uloiuri sau undelemnuri cu care se ung asurele.

Foile flôrei de Crin, ținute în sticle cu gâtul larg, în undelemn bun de masline, pu-se pe arsuri nu numai că tace de încetéză durerea, dar le și vindecă.

Când Crinii sunt înfloriți, fie-cine 'și pôte face mica sa provisiune de asemenea unt de Crini, care e mai bun contra arsurilor chiar ca balsamul de Canada și a altor linimente oleo calcaroase.

D'asemenea se pôte potoli și vindeca re-pede or-ce arsură la degete, dacă se înmoe, cât de des, în apă caldă (nu ferbinte).

Un econom român.